

МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ ТА СХІДНОЇ СЛОВАЧЧИНИ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД У НОВІЙ МОНОГРАФІЇ СЛОВАЦЬКИХ ВЧЕНИХ

LITTLE-KNOW PAGES OF THE HISTORY OF SUBCARPATHIAN RUSSIA AND EASTERN SLOVAKIA IN THE INTERWAR PERIOD IN A NEW MONOGRAPH BY SLOVAK SCHOLARS

Peter Švorc a Patrik Derfiňák (eds.): Podkarpatská Rus a východné Slovensko v súradniciach času (1918 – 1939). Čriepky z histórie. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov, 2017. 233 s.

Місюк Михайло Дмитрович

директор Державного архіву Закарпатської області, аспірант кафедри модерної історії України та зарубіжних країн,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород

E-mail: mmisyk@carpathia.gov.ua

Mykhailo Misyuk

Director of the State Archives of the Transcarpathia region, graduate student of the Department of Modern History of Ukraine and foreign countries,

SHEE «Uzhhorod National University», Uzhhorod

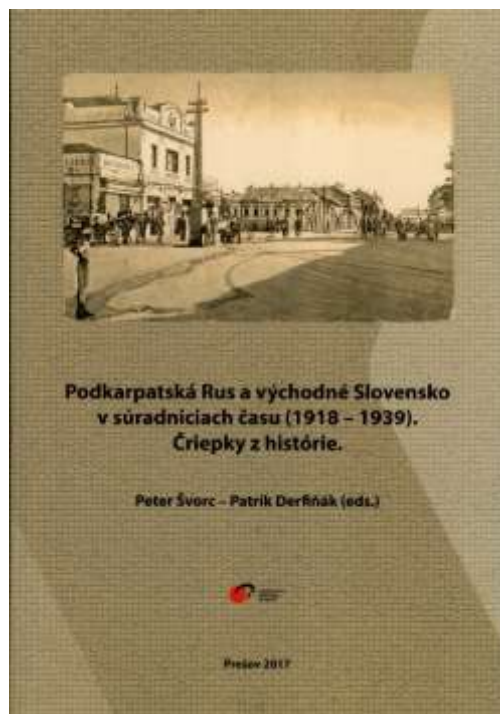
Вискварко Сергій Анатолійович

кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу забезпечення збереженості та використання інформації документів Державного архіву Закарпатської області, Берегово

E-mail: vyskvarko.sergei@gmail.com

Sergei Vyskvarko

candidate of Historical Sciences, researcher of the Department of Ensuring the Preservation and Use of Information Documents of the State Archives of the Transcarpathian Region, Berehove

В 2017 році в рамках грантового проекту VEGA č. 1/0033/15 «Словачина і Підкарпатська Русь в міжвоєнний період – пошук нового співіснування» видавництвом Пряшівського університету була випущена колективна монографія словацьких вчених, присвячена різним аспектам історії Словащини і Підкарпатської Русі в міжвоєнний період під назвою: «Підкарпатська Русь та східна Словачина в координатах часу (1918 – 1939). Фрагменти історії». Керівниками авторського колективу зазначеного видання є професор, д-р філософії Петер Шворц і доцент, ф-р філософії Патрик Дерфіняк, з під пера яких вийшли спеціальні наукові дослідження з історії Словащини та Підкарпатської Русі¹.

Видання, що пропонується читачам, складається з восьми історичних нарисів, авторами яких, крім професора, д-ра філософії Петера Шворца і доц., д-ра філософії Патрика Дерфіняка, є наступні словацькі вчені: ф-р філософії Ян Джуїко, доц., д-р філософії Гіта Геремешова, магістр Мартин Гайдук і д-р філософії Петер Коваль.

Історичні нариси, що ввійшли до згаданої роботи тематично не зв'язані між собою (виключення складають три нариси, що написані магістром Мартином Гайдуком («Додаток до історії єврейського населення у (східній) Словащині в міжвоєнний період») (с. 71–97), професором, д-ром філософії Петером Шворцем («Євреї на Підкарпатській Русі в 20-х рр. 20-го століття і Чехословачина») (с. 99–135) і доц., д-ром філософії Гітою

Геремешовою («Хасиди в плюралізмі конфесій Підкарпатської Русі та Сходу Словащини в перші десятиріччя 20-го століття») (с. 137–149). Інші нариси присвячені становищу Підкарпатської Русі в міжвоєнний

¹ Derfiňák, Patrik. Východné Slovensko a Zakarpatska Ukrajina – turistika v zaveru 19. a prvej polovici 20. storočia. In *Obraz východného Slovenska na Zakarpatskej Ukrajině a Zakarpatskej Ukrajině na východnom Slovensku v 17. až v 20. storočí*. Ed. Martin Javor. Prešov: Prešovská univerzita, 2017; Švorc, Peter. *Zakletá zem. Podkarpatská Rus 1918 – 1946*. Praha: Lidové noviny, 2007; Idem. *Vzt'ah cirkvé a národného vedomia obyvatelstva strednej Európy v 19. storočí až prvej polovici 20. storočia*. In *Cirkvi a národy strednej Európy (1800 – 1950)*. Prešov: Universum, 2008, etc.

Чехословащині (автор: професор, д-р філософії Петер Шворц) (с. 25–51), відображенню передвиборчої кампанії 1924 року на території Підкарпатської Русі на сторінках газети «Словацький схід» (автор: д-р філософії Ян Джуйко) (с. 53–69), боротьбі з інфекційними хворобами в Словаччині та на території Підкарпатської Русі в першій половині двадцятих років ХХ століття (автор: д-р філософії Петер Коваль) (с. 151 – 167) та аналізу станційних хронік, як одного з джерел з історії східної Словаччини і Підкарпатської Русі в міжвоєнний період (автор: доц. д-р філософії Патрик Дерфіняк) (с. 169–223). Окремий нарис, що заміняє «Передмову» до зазначеного видання, виконаний у ретроспективному ключі і присвячений положенню Словаків та Русинів перед виникненням Чехословащини (автор: професор, д-р філософії Петер Шворц) (с. 7–23).

Читач, що цікавиться історією Словаччини та Підкарпатської Русі, може також ознайомитися із «Списком використаної літератури та джерел» (с. 224–233), до якого ввійшли архівні та опубліковані джерела, періодика 20-х та 30-х рр. ХХ століття, монографії, статті у наукових журналах, енциклопедії та довідники. Книга ілюстрована унікальними фотографіями, які були взяті з архівів видавництва, офіційних та музейних видань, приватних архівів словацьких вчених.

На закінчення хотілося би відмітити, що сама назва книги, на наш погляд, вибрана авторами далеко не випадково, оскільки, як зауважує професор, д-р філософії Петер Шворц, «територія Словаччини і сьогоденного Закарпаття були, з часів раннього середньовіччя і до кінця 1918 року, складовою частиною одного державного цілого – Угорського королівства. Їхні долі були тісно зв'язані та схожі вже тим, що на цих територіях більшість жителів були Слов'янами – Словаки на території Словаччини і Русини на території сьогоденного Закарпаття. В Угорщині Словаччина та сучасне Закарпаття не утворювали окремі та цільні адміністративно-правові одиниці, а були частиною жупної системи управління, яка поділяла обидві території на жупи без всякої можливості, щоби ці жупи, в яких Словаки та Русини склали більшість, перетворилися в автономні національні одиниці» (с. 7). Тому не випадково, що всі проблеми, яких торкаються автори нарисів, розглядаються ними крізь призму цієї історичної спільності. З точки зору важливості тих питань, які піднімаються та вивчаються нашими словацькими колегами, ми рекомендуємо згадану монографію всім, хто професійно досліджує історію нашого краю у міжвоєнний період.